ELSŐKÖTETES KÖLTŐK A MÜLLERÁJ TERASZÁN

Kemenes Henriette és Ozsváth Zsuzsa debütkönyvének bemutatója

Két ifjú nagyváradi költő első verseskötetének megjelenését ünnepelhettük meg a nyár középső hónapjában az egykori Mülleráj nyári kioszkjának, ma Ady Endre Emlékmúzeumnak a teraszán. Mindkét könyv, az *Odú* és az *Előző részek* a Fiatal Írók Szövetségének (FISZ) gondozásában jelent meg, és mindkét szerző az Élő Várad Mozgalom alapító tagja.

Az Odú oltalmában

Kemenes Henriette-tel *Odú* című verseskötetének július 17-i bemutatóján Szűcs László, a *Várad* folyóirat főszerkesztője beszélgetett versekről, közösségről és alkotási folyamatról, váradiságról, valamint visszavágyódásról egy történelem előtti időbe.

Az első könyv mindig nagyon fontos mozzanat egy alkotó életében. Szűcs László visszaemlékezett arra a napra, amikor több mint harminc éve, 1989 őszén Zudor János első verskötetét mutatták be. Mások mellett Zudor is, ahogy Kinde Annamária is, hosszú esztendőket várt arra, hogy első könyve megjelenhessen. Varga Gábor és Gittai István első kötetének megjelenése a Forrás sorozatban szintúgy fontos esemény volt. Most egyenként, egymás után színre lép az Élő Várad Mozgalom 2010-es nemzedéke.

Kemenes Henriette könyvbemutatója az Ady Endre Emlékmúzeum teraszán

Fotók: Danilics Tibor

Az Élő Várad közösségi élmény volt. A közös indulás után saját kötettel jelentkezett Kemenes Henriette. Hogy ezt miként éli meg? Nos, az alkotás olyan folyamat, amelyet egyedül kell megélni, ám közösség nélkül, olvasók nélkül mit sem érne. Az Élő Várad Mozgalom inspirálása, buzdítása és építő kritikája is fontos, mondta a szerző.

Megfogalmazása szerint a könyvben megjelent szövegek vezérmotívuma a primordiális szakralitás, erre épül az egész kötet. Hogy mit is jelent ez? Nosztalgia egy olyan, még történelem előtti idő után, amikor még bárhogyan alakulhatott volna a sors, amikor még jó irányba is lehetett volna haladni.

Vannak Kemenes Henriette számára meghatározó alkotók. Ilyen például Krusovszky Dénes, az írásait néhány éve fedezte föl. Megragadta prózaverseinek formaisága s a végletekig leegyszerűsített mondanivalója. Fantasztikus az, amit papírra vet. Kemény István művészete ugyancsak nagy hatással van rá. Néhány éve jogosítványújításra készült Heni, és hogy jobbá tegye a várakozást, hóna alá csapta az *Állástalan táncosnőt.* Nem sokkal előtte szerette meg Kemény István költészetét, aki egyébiránt ugyancsak olyan témákat feszeget, mint az állati jelenlét, illetve ama bizonyos nosztalgia. Amúgy az *Odú* fülszövegét jegyző Kemény István végtelenül szerény ember, és ezért is lehet nagyon tisztelni, szeretni őt. Aztán Petri György lírája ugyancsak kedvencnek számít. Ha valaki nem, mondjuk, Radnóti stílusú romantikát vár, akkor ízig-vérig megélt érzelmeket fedezhet föl a Petri-versekben.

A kötetcím, az *Odú* nem más, mint oltalom az otthontalanságban. Az odú is kapcsolódik az állatok világához: megvéd; szűkös, szinte a bőrödhöz ér, és teljes biztonságot ad. Egyébként a kötet szerkesztője, Antal Balázs javasolta, hogy a könyv címe *Odú* legyen, merthogy e szó jellemzi a kötet egészét.

Hogy mi a helyzet a könyv ún. nagy verseivel? „Nem tudom, hogy vannak-e nagy versek a kötetben. De vannak fontosabb versek, amelyeket mély érzések inspiráltak" – mesélte Kemenes Henriette. Érződik, hogy melyik vers született azért, hogy valami erős érzést kiírjon magából. És másképpen ír, mondjuk, egy meghívásos pályázatra, amikor formai követelményeknek is eleget kell tennie.

A bensőségesség, a család motívuma mellett társadalmi kérdések is fölbukkannak a versekben. A szerző elmondta: vannak az életben megkerülhetetlen dolgok. Az empátia azt jelenti neki: érdekel minden, ami körülöttünk van. Ezért is becsüli nagyon a kíváncsi embereket. Nemegyszer érzi azt, hogy a közösség mintha nem venné észre egy-egy ember szenvedését. Megírva ezeket talán könnyebb elengedni azt, ami ellen nem tud tenni.

Hogy a mondandóhoz hogyan választja meg a formát? Akkor alakul ki a forma, amikor elkezd írni egy szöveget. Lényeges, hogy a mondandó és a forma összhangban legyen egymással. Előfordul, hogy

két hétig is dolgozik, töpreng egy-egy versen, hogy rátaláljon arra a formára, ami leginkább tükrözi a mondanivalót. A rímet igyekszik kiküszöbölni, ezzel kerülve a mesterkéltségnek még a látszatát is. Az egyik alkotótársával, jóbarátjával, Mihók Tamással ugyan részt vett egy verspárbajban, amelynek során szonetteket írtak egymásnak, és ez jó játék volt, de Heni nem szereti a saját verseiben a kötött formákat.

A műfordítás és a többnyelvűség ugyancsak fontos a fiatal alkotó életében. Fordítóként jelen van egy körforgásban, és ez jó dolog. Romániai magyarként a román nyelvvel való kapcsolat megkerülhetetlen. Kemenes Henriette igyekszik mindkét kultúrából tanulni, inspirálódni, elraktározni azt, ami lényeges számára. Foglalkozik a román kortárs költészettel is. A *Poesis* folyóirat és a Bukaresti Irodalmi Múzeum szervezésében járt már Londonban, Brüsszelben, Berlinben. A *Poesis* csapatát érdekli, amit Heni csinál, és sokan várják már az *Odú* román fordítását.

Kemenes Henriette örvend a visszajelzéseknek, de nem feltétlenül érzi annak szükségét, hogy azonnal kitegye a Facebookra egy-egy friss írását. A kötet most a legnagyobb öröm az életében. „A megjelenés örömében most is lubickolok." Elárulta: mindenütt elbüszkélkedik azzal, hogy ő váradi. Fontos neki a családja, az itteni közösség, a barátai. „Ha nem itt kezdek el írni, másképp alakul az életem. Nehéz lenne elhagyni Váradot." És hogy tíz év múlva hol szeretne tartani? Jó volna, ha még megjelenne egy-két kötete, és mindenképpen szeretne Váradon maradni.

Természetesen versfelolvasás is volt. Elhangzott egyebek mellett az *Ima 2.1* és a *Holtudvar.* A könyvbemutató végén pedig az eleredő, csendesen csepergő esőben lehetett dedikáltatni az *Odút.*

Víz és szentség

Majd egy héttel később újból könyvbemutatónak adott otthont az Ady Endre Emlékmúzeum terasza: július 23-án Ozsváth Zsuzsa első önálló, *Előző részek* című verseskötetét ismerhette meg a közönség.

A kötetről Tasnádi-Sáhy Péter, a *Várad* folyóirat irodalmi rovatának a szerkesztője beszélgetett a szerzővel.

Elhangzott a többi között az a kérdés, szokott-e sírni a szerző, mivel Tasnádi-Sáhy Péter meglátása szerint a kötet egyik leggyakrabban előforduló szava a „könnycsatorna". A víz, a tenger, a folyó és egyéb folyadékok is feltűnnek a kötet verseiben, mondta Ozsváth Zsuzsa, aki szerint: „Aki azt mondja, nem sír, az hazudik".

A kötet dramaturgiája is vízfolyamhoz hasonló, olykor a felszínen folyik, majd alábukik, vannak víznyelők – ráadásul a víz alapvető közege az életnek, hiszen testünk 70 százaléka is víz. Szó esett például a lázadás hiányáról, s mint Ozsváth Zsuzsa elmondta, szerinte lázadni tizenévesen kezd az ember, holott akkor lehet bármi ellen lázadni, ha már eléggé ismerjük a világot, van

mi ellen lázadni. A lázadás nem a megismerésről szól, pedig vannak jó dolgok is az életben.

Aki gondolkodni próbál, előbb-utóbb eljut egy szakrális állomáshoz, ami nem feltétlenül az egyházi Isten, de ez nem is baj – mondta Ozsváth Zsuzsa; szerinte mindenki valamilyen szentséget keres.

A kötetben szereplő versek, korábbi performance-okon elhangzott szövegek már a múlt részei, hangzott el, a szerző a kötet fülszövegét jegyző Kovács András Ferencet is idézte, aki szerint előzménytörténete van egy vagy több szereplőnek, egy vagy több lírai énnek is. Ozsváth Zsuzsa egyébként képzőművészeti végzettségű, s arra is kitért, hogy más-más a szerkesztése egy képnek és egy szövegnek, mivel a vizualitás sokkal ösztönösebb. A képeivel is szeretne valamit kezdeni a jövőben.

Míg az írott szöveg statikus, a performance a mozgósított szöveg, mondta a szerző. Szerinte az Élő Várad Mozgalom tagjai egymást inspirálták. A kötetben van „titkos vers", melynek *Easter Egg* a címe, és aki megtalálja, az a könyv értelmezéséhez egy plusz síkot kap. A könyvbemutatón több vers – például a *Hetven százalék, Az angyal kétszer csönget* vagy a *Főzőcske* című – is elhangzott, s az épp a szerző születésnapján megtartott könyvbemutató dedikálással zárult.

Tóth Hajnal
Fried Noémi Lujza

Ozsváth Zsuzsa beszélgetőtársa Tasnádi-Sáhy Péter volt